

	<p align="center">ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА</p> <p align="center">Факультет міжнародних відносин, політології та соціології Кафедра політології</p>
	<p align="center">Силабус курсу</p> <p align="center">ТЕОРІЇ ТА СТРАТЕГІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ</p>
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Спеціальність	052 – Політологія
Обсяг	5 кредити / 150 год.
Семестр, рік навчання	3-й, 2-й
Мова викладання	українська
Дні, час, місце	Згідно розкладу
Викладач (-і)	Кадук Наталя Іванівна – доцент кафедри політології, кандидат політичних наук, доцент
E-mail	kaduk.natalia@onu.edu.ua
Робоче місце	Французький б-р, 24/26, кафедра політології, ауд. 35, 37
Консультації	Згідно графіку консультацій
КОМУНІКАЦІЯ	E-mail, консультації (очні та он-лайн), гугл клас за посиланням: https://classroom.google.com/c/NjAwMTc2MDIyMzM1?cjc=m7ugs2s
АНОТАЦІЯ КУРСУ	
Предмет вивчення дисципліни	
<p>Предметом вивчення дисципліни «Теорії та стратегії європейської інтеграції» є теоретичні засади вивчення процесів європейської інтеграції, а також концептуальні підходи до аналізу стратегії європейської інтеграції.</p>	
Пререквізити і постреквізити курсу	
<p><i>Пререквізити.</i> Навчальна дисципліна «Теорії та стратегії європейської інтеграції» базується на знаннях з таких дисциплін, як «Філософія політики», «Політична глобалістика» та ін.</p> <p><i>Постреквізити.</i> Навчальна дисципліна «Теорії та стратегії європейської інтеграції» є основою для вивчення дисципліни «ЄС та його політичні інститути» та «ЄС в системі міжнародних відносин ХХІ ст.».</p>	
Мета курсу	
<p>Метою викладання навчальної дисципліни «Теорії та стратегії європейської інтеграції» є формування у здобувачів вищої освіти системних знань про основні теорії європейської інтеграції, а також вдосконалення умінь та практичних навичок аналізу стратегій розвитку інтеграційних процесів в Європі.</p>	
Завдання дисципліни	
<ul style="list-style-type: none"> – формування у здобувачів вищої освіти системних знань про основні теорії європейської інтеграції з точки зору їх еволюції; – вироблення цілісного бачення особливостей сучасних концепцій європейської інтеграції; – ознайомлення з концептуальними підходами до вивчення стратегій розвитку інтеграційних процесів в Європі; – формування вмінь і навичок аналізу актуальних проблем та перспектив розвитку євроінтеграційних процесів в умовах сьогодення. 	
Очікувані результати	
<p>ЗНАТИ: передумови та логіку розвитку інтеграційних процесів в Європі; основні положення теорій європейської інтеграції з точки зору їх еволюції, а також вчених, які їх представляють; мати</p>	

уявлення про особливості сучасних концепцій європейської інтеграції; розуміти концептуальні підходи до вивчення стратегій розвитку інтеграційних процесів в Європі;
ВМІТИ: використовувати здобуті знання для критичного аналізу основних теорій європейської інтеграції; самостійно аналізувати актуальні проблеми та перспективи розвитку євроінтеграційних процесів в умовах сьогодення.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у *формі* лекцій (26 год.) та практичних (24 год.), організації самостійної роботи студентів (100 год.).

Методи навчання:

- *словесні:* лекції (проблемні лекції, лекції-дискусії), розповідь, пояснення, бесіда, аналіз ситуацій, опитування;
- *наочні:* використання мультимедійних презентацій, мап, схем; презентація студентами результатів власних досліджень;
- *практичні:* практичні заняття, ділові та рольові ігри; різноманітні індивідуальні та групові завдання, робота в малих групах, індивідуальна дослідницька робота під час виконання творчого завдання, виконання тестових завдань, підготовка рефератів та доповідей, самостійна робота з першоджерелами, міжнародними документами та науковою літературою.

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Базові теорії європейської інтеграції

Тема 1. Еволюція ідеї європейської єдності	Європейська ідея як важливий чинник інтеграції. Ідеї об'єднання Європи до ХХ ст. Початок формування передумов західноєвропейської інтеграції наприкінці ХІХ ст. Фактори, які сприяли розвитку європейської інтеграції. Імперська ідея європейського об'єднання в "плані Серединної Європи" Ф.Науманна. Теоретичні погляди А.Спінеллі. Проект об'єднання Європи Куденхове-Калергі (20-і рр. ХХ ст.). Ініціативи А. Бріана. Активізація європейської ідеї в рядах руху Опору. Утворення "Європейського руху федералістів". "Маніфест європейського опору" (1944 р.). Активізація європейського федералізму після Другої світової війни.
Тема 2. Федералізм	Витоки європейського федералізму. Федералізм та його категорії. Зміст федералістської моделі європейської інтеграції: критичний аналіз. Криза традиційних федералістських концепцій єдиної Європи. Нові тенденції у розвитку європейського федералізму. Концепція „інтегрального федералізму” О.Марка та Ф.Кінські. Позиція Д.де Ружмона. Суть принципу „союзу в різноманітті”. Зміст концепції „галузевого федералізму”.
Тема 3. Функціоналізм	Витоки європейського функціоналізму. Функціоналізм і його основні положення. Теоретичні погляди Д.Мітрані. Критика поглядів Д.Мітрані його сучасниками. Потенціал функціоналізму для аналізу євроінтеграційних процесів.

Змістовий модуль 2. Теорії європейської інтеграції 1950-60-х років

Тема 4. Трансакціоналізм (теорія комунікації)	Сутність і особливості комунікативної теорії. К.Дойч як головний представник комунікативного підходу. „Плюралістичне співтовариство безпеки” К.Дойча. Роль комунікаційного обміну між національними державами у розвитку інтеграційного процесу. Практичні шляхи формування „співтовариства безпеки”. Критичний аналіз комунікативного підходу К.Дойча його послідовниками. Погляди Б.Рассета та Д.Пуччали. Психологічні аспекти розвитку інтеграційного процесу у поглядах П.Джекоба і Г.Т'юна. Проблема існування силового центру в інтеграційному об'єднанні. „Солідарний простір” А.Маршала.
Тема 5.	Неофункціоналістське бачення передумов і змісту інтеграційного

Неофункціоналізм	процесу. Е.Хаас як референтний теоретик неофункціоналізму. Сутність концепції “переливу” (spillover). Переосмислення теорій раннього неофункціоналізму наприкінці 1960-х рр. Погляди Ф.Шміттера, Л.Ліндберга, С.Шейнхольда. Сучасні неофункціоналістські концепції європейської інтеграції. Дж.Най про вплив зовнішнього фактора на процес політичної інтеграції. Концепція „експансії політичних зв’язків” Т.Педерсена. Сутність концепції „екстерналізації” Ф.Шміттера, Р.Гінсберга. Погляди С.Джорджа. Відмінності неофункціоналізму і функціоналізму (значення політичного фактора у процесі інтеграції; роль владних акторів; рівень інтеграції; мета інтеграції).
Тема 6. Інтерговернменталізм (міжурядовий підхід)	Загальна характеристика міжурядового підходу до дослідження європейської інтеграції. Проблема збереження національного державного суверенітету як базова в інтерговернменталізмі. Критика неофункціоналізму представниками міжурядового підходу. Погляди А.Мілворда, Р.Дарендорфа, В.Воллеса. Підхід до трактування регіональної інтеграції С.Хоффмана. Поняття „низької” і „високої” політики. Зміст „ліберального міжурядового підходу” Е.Моравчика. Сучасні „синхроністські” інтеграційні теорії.
Змістовний модуль 3. Сучасні концепції європейської інтеграції	
Тема 7. Інституціоналізм	Зародження і розвиток інституціоналізму. Важливість дослідження інституційних аспектів інтеграції. Неінституціоналізм і його різновиди: соціологічний, історичний, інституціоналізм раціонального вибору. Характерні риси інституціоналізму раціонального вибору. Ознаки історичного інституціоналізму. Особливості інституціоналізму соціологічного типу. Системні і підсистемні якості інститутів. Внутрішня культура інститутів. Концепція інституційної залежності (path dependency). К.Армстронг і С.Балмер. Дж.Вейлер. Інститути ЄС. Неоліберальний інституціоналізм (Р.Ексельрод, Р.Когейн) про умови виникнення співробітництва та інтеграції. Спроби комбінування теорій глобального рівня та інституціоналізму. Теорія Шарпфа (joint decision trap). 3 дилеми теорії В.Весселса. Роль поглядів А.Стоун Світа і В.Сендхольца у розвитку транснаціоналізму. Мюллер і Піретсон і теорія європеїзації.
Тема 8. Конструктивізм	Зародження і розвиток конструктивізму. Основні положення конструктивізму як теорії європейської інтеграції. Наукові погляди О. Вендта. Е. Гідденса, Дж.Чекела, Т. Рісс-Каппена. Критика конструктивізму.
Тема 9. Багаторівневе управління	Багаторівневе управління. Розвиток багаторівневої теорії Д.Пітерсона. Теорія політичних мереж. Дж.Маркс, Хуг, Бланк і їхня теорія регіональної політики. Поширення на інші аспекти політики ЄС. Шарпф. Теорія Хікса про новизну ЄС як актора на світовій арені. ЄС як актор нового виду. Управління як концепція подальшого розвитку ЄС. Біла книга Комісії про управління: структура й основні ідеї. Відповідь Європарламенту.
Змістовний модуль 4. Поточні стратегії розвитку ЄС	
Тема 10. Європейські стратегії поглиблення та розширення	Стратегічний вибір між поглибленням інтеграції і розширенням ЄС. Сучасні дебати. Можливості комбінування розширення і поглиблення інтеграції. Ортодоксальні та сучасні підходи. Теоретична школа „поглиблення задля розширення”. Теорія гнучкості (flexibility): зародження, розвиток і трансформація в практиці. Позитивна і негативна інтеграція. М’які форми інтеграції (відкритий метод координації і взаємне визнання).

Тема 11. Синхроністські моделі диференціації в ЄС	Необхідність врахування нових реалій у розвитку європейського інтеграційного процесу при створенні сучасних моделей регіональної інтеграції. Моделі „диференційованої інтеграції” та її особливості. Сутність концепції „Європи змінних геометрій” та її різновиди: „Європа ядра” і „Європа концентричних кіл”. Концепція «гнучка Європа». Зміст концепції „карткової Європи”, або секторальної інтеграції. Концепція „багатошвидкісної Європи” як одна з моделей диференційованого підходу.
Тема 12. Проблеми та перспективи розвитку ЄС в умовах сьогодення	Проблеми пошуку й обґрунтування нових ефективних концептуальних підходів до дослідження європейської інтеграції. Європейський Союз після виходу Великої Британії. Створення Європейського політичного співтовариства. Проблеми та перспективи розширення ЄС. Перспективи розвитку інтеграційних процесів в Європі в контексті нових викликів міжнародній та європейській безпеці.

Перелік рекомендованої літератури

1. Грубінко А.В. Європейський Союз після Вгехіт: продовження історії Моногр./ А.В. Грубінко, А.Ю. Мартинов. Терн.: Осадца Ю.В., 2021. 258 с.
2. Довідник з європейської інтеграції / [під ред. О. Б. Чернеги]. - Львів : Магнолія-2006, 2019. - 384 с.
3. Європейська інтеграція: навчальний посібник / ред. М.І. Макаренко, Л.І. Хомутенко. - Київ : Центр учбової літератури, 2018. - 344 с.
4. Європейський Союз : вчора, сьогодні, завтра : навч. посібник / укл. Ю. Макар, В. Бурдяк, В. Макар, В. Семенко. – Чернівце. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. – 400 с.
5. Європейський Союз: загальна інформація, організаційна структура, правова система : словник-довідник / уклад. Кононенко Ю. С., Лубко І. М. – Черкаси, 2019. – 290 с.
6. Задоя А. О. Міжнародні інтеграційні та дезінтеграційні процеси: суперечливі наслідки / А. О. Задоя, А. П.Боцула // Академічний огляд. – 2017. – №1(46). – С.5-13.
7. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин / Микола Капітоненко. - Чернівці: Книги - XXI, 2019. - 272 с.
8. Кривцова В.М. Теорії та стратегії європейської інтеграції: навч. посіб. / за заг.ред. М. Бойцуна, Я.Мудрого, О.Рудіка. – К. : «Міленіум», 2009. – 142 с.
9. Основи теорії міжнародних відносин : навч. посібник / Л. О. Дорош, М. В. Здоровега, О. Я. Івасечко, У. В. Ільницька, О. В. Кукарцев, Ю. Р. Лемко, Ю. Я. Тишкун, Я. Б. Турчин. - Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015.-244 с.
10. Палагнюк Ю.В. Еволюція теоретичних основ європейської інтеграції: державно-управлінський аспект / Ю.В. Палагнюк // Публічне адміністрування: теорія та практика. – 2013. – Вип. 2. – С. 76-85.
11. Савка В.Я. Особливості функціонального підходу до вивчення інтеграційних процесів URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/9074/1/Savka_Osoblyvosti.pdf
12. Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика : навч. посіб. / М. П. Требін, Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна та Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика : навч. посіб. / М. П. Требін, Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна та ін. ; за ред. М. П. Требіна. – Х. : Право, 2016. – 540 с.

ОЦІНЮВАННЯ

Методи поточного, періодичного та підсумкового контролю

Форма підсумкового контролю – ЗАЛІК

Методи	Критерії оцінювання	Бали
Робота під час практичних занять, над аналітичними завданнями, індивідуальними або	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній або письмовій відповіді на запитання продемонстрував всебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу, вмів грамотно інтерпретувати одержані результати; продемонстрував знання фахової літератури; здатність застосовувати знання на	7

груповими завданнями тощо	практиці, обґрунтовувати власну думку.	
Робота індивідуальними навчально-дослідними завдання	виставляється здобувачу вищої освіти коли зміст відповідає темі і розкриває її повною мірою, структура роботи та її оформлення відповідають встановленим вимогам; під час презентації, чітко та стисло викладено основні результати дослідження, використано ілюстративний матеріал, надано повні та обґрунтовані відповіді на питання.	16
Тестування до окремих тем	виставляється здобувачу вищої освіти за одне тестове питання у випадку правильної відповіді. За кожною темою, де передбачено тестування, пропонується 10 тестових питань закритого типу	0,5

Самостійна робота студентів.

Опрацювання додаткової літератури. Складання конспекту. Підготовка за переліком питань до практичного заняття. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань (реферат, есе, презентація).

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний та періодичний контроль		Сума балів
Практичні заняття: 12*7 б.	Індивідуальне самостійне завдання	
84	16	100

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10%). Обов'язкова присутність здобувачів на підсумковому контролі. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності

Регламентується Кодексом академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>).

Політика щодо відвідування

Відвідування занять є обов'язковим. В окремих випадках навчання може відбуватись он-лайн з використанням дистанційних технологій. Порядок та умови такого навчання регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу в ОНУ (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>). У випадку відсутності здобувача на лекції або практичному занятті він зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття через опитування в поза аудиторний час (час консультацій викладача). Невідпрацьовані заняття вважаються незданими і за них не нараховується оцінка в балах. У підсумку, оцінені за 100-бальною системою, знання здобувача відображаються у заліково-екзаменаційній відомості та заліковій книжці.